

City Deal

Energieke wijken,
duurzaam en sociaal

Agenda Stad

DEEL 1: City Deal op hoofdlijnen

Algemene Context - Agenda Stad

Steden, het Rijk, private partners, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en andere actoren werken samen aan groei, innovatie en leefbaarheid van steden. Agenda Stad bevordert deze samenwerking door actief met bekrachtigde partnerschappen steden te versterken en het concurrentievermogen en groeipotentieel van het Nederlandse stedennetwerk te vergroten.

Betrokkenen beogen hier onder andere invulling aan te geven door middel van het sluiten van 'City Deals'. City Deals onderscheiden zich in het feit dat ze:

- een aansprekende ambitie formuleren ten aanzien van één of meerdere grote maatschappelijke opgaven;
- agglomeratiekracht organiseren (massa/schaalvoordeel door samenwerking tussen en/of binnen stedelijke regio's);
- betrokkenheid kennen van uiteenlopende publieke en private Partijen (waaronder het Rijk);
- innovatief zijn en gericht zijn op doorbraken, door bijvoorbeeld bestaande systemen anders vorm te geven;
- (inter)nationaal aansprekend en herkenbaar zijn.

Context City Deal Energieke wijken, duurzaam en sociaal

Gemeenten, het Rijk, private partners en maatschappelijke organisaties staan voor de opgave om de doelen en afspraken van het klimaatakkoord, inclusief de energietransitie en de transitie naar aardgasvrije wijken, te realiseren. De betrokken partijen constateren dat deze opgave extra pregnant is in wijken en buurten waar veel bewoners in een kwetsbare positie zitten. Tegelijk is de afgelopen jaren duidelijk geworden dat het juist in deze wijken een meerwaarde biedt om de energietransitie te koppelen aan het versterken van de sociaal – economische positie van de bewoners en de leefbaarheid van de buurt. Burgemeesters en Rijk constateren dat de leefbaarheid en veiligheid in meerdere grote stedelijke vernieuwingsgebieden onder druk staat en dat extra inzet noodzakelijk is. In de praktijk blijkt het echter vaak lastig om de koppelkansen optimaal te verzilveren.

Als we er met zijn allen; overheden, woningcorporaties, maatschappelijke organisaties, bewoners en bedrijven in slagen om de energietransitie te verbinden aan de sociale opgaven en leefbaarheid, kan dit betere wijken en buurten opleveren. Zo kan de energietransitie bijdragen aan het stimuleren van de lokale werkgelegenheid (de transitie levert banen op), het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte (meer ruimte voor groen, spelen, ontmoeting) en inwoners ondersteunen door in een gecombineerde aanpak aandacht te hebben voor schuldenproblematiek en gezondheid (o.a. tegengaan energiearmoede, schone lucht in huizen en bestrijden eenzaamheid). Ook kunnen we stappen zetten door energietransitie in wijken te koppelen aan het creëren van meer veiligheid in de wijk. Energietransitie kan bijvoorbeeld een impuls zijn bij de preventie (scholing en dagbesteding voor jongeren, begeleiding naar werk). Andersom geldt ook: als we aansluiten bij dat wat speelt bij bewoners, bij hun dagelijkse zorgen en hen perspectief kunnen bieden voor de verbetering van hun eigen positie en die van de wijk, is de kans groter dat mensen eerder bereid zijn om mee te doen met de energietransitie, zeker in wijken waar de sociaaleconomische problematiek zich opstapelt. De energietransitie wordt zo een kans in plaats van een extra opgave voor bewoners in een kwetsbare positie.

Doelen City Deal Energieke wijken, duurzaam en sociaal

De City Deal beoogt inzicht te vergroten in wat een sociaal-fysiek gekoppelde aanpak oplevert bij de energietransitie in kwetsbare gebieden, en welke specifieke inzet en aanpak daarvoor nodig is van de betrokken partijen. Verschillende gemeenten, het Rijk, private partners en maatschappelijke organisaties experimenteren en leren hoe deze koppelkansen te verzilveren zijn. Eventuele knelpunten in (landelijk) beleid wordenesignaleerd, geagendeerd en hiervoor werken de partijen doorbraken uit.

De partijen in de City Deal stellen zich ten doel het ontwikkelen van, en experimenteren met:

- Innoverende koppelingen tussen energietransitie, sociale opgaven en leefbaarheid in kwetsbare gebieden.
- Innoverende aanpakken met een directe meerwaarde voor de energietransitie en de bewoners in kwetsbare gebieden.
- Oplossingen en doorbraken voor voorkomende knelpunten en barrières bij die aanpakken.
- Slimme coalities tussen de betrokken partijen in de kwetsbare gebieden.

De partijen vormen een leeromgeving waarin zij leren van elkaars ervaring, denkkraft en creativiteit, en innovaties beschikbaar maken voor toepassing elders in het land.

De hierboven genoemde doelen van de City Deal 'Energieke wijken, duurzaam en sociaal' worden in de volgende paragraaf praktisch vertaald in de werklijnen.

Werklijnen City Deal Energieke wijken, duurzaam en sociaal

In deze City Deal willen partijen hun aanpakken en ervaringen op het gebied van zowel de energietransitie als de verbetering van de leefbaarheid voor de bewoners in kwetsbare gebieden door middel van innovatie en experimenteren verder versterken en bestendigen, en delen met andere partijen. De concrete aanpak van de partijen in kwetsbare gebieden is daarbij het vertrekpunt, waarbij de 16 stedelijk vernieuwingsgebieden zoals die zijn opgenomen in de het programma Leefbaarheid en Veiligheid¹ (Arnhem (Arnhem-Oost aanpak), Rotterdam Zuid, Utrecht Overvecht en Groningen) als inspiratie kunnen dienen.

Bij het verzilveren van de koppelkansen moet goed gekeken worden naar het schaalniveau waarop dat gebeurt. Welke kansen liggen er? Hoe kunnen we landelijke en gemeentelijke ambities (energie, openbare ruimte, klimaatadaptatie, eenzaamheid, armoede, sociale veiligheid, werkgelegenheid), vertalen naar de schaalgrootte van de wijk. Welk landelijk of stedelijk beleid, regelgeving en/of experimenteerruimte is nodig is om maatwerk te kunnen leveren op de schaalgrootte van de wijk?

¹ Interbestuurlijk programma dat extra inzet pleegt in gebieden met een opeenstapeling van problemen met betrekking tot onderwijs, werk, armoede, inclusie, veiligheid/ondermijning, wonen en gezondheid.

Partijen hebben aangegeven dit langs de volgende vier werklijnen vorm te willen geven.

1. Kansen voor kwetsbare huishoudens

Een succesvolle energietransitie in kwetsbare gebieden vereist betrokkenheid onder de bewoners. Eén van de randvoorwaarden om draagvlak te kunnen creëren is mentale ruimte. Met de aanpak van de sociaal-maatschappelijke vraagstukken kan die ruimte gecreëerd worden.

De energietransitie kan een ingang zijn om met bewoners in gesprek te komen en naast een fysieke renovatie ook een sociale renovatie in gang te zetten. In kwetsbare gebieden is vaak sprake van sociale en financiële problematiek, onveiligheid, eenzaamheid, risico op jongeren die afglijden in de criminaliteit en bewoners met een achterstandspositie. Om tal van redenen, angst, schaamte of afkeer van of gebrek aan vertrouwen in instanties wordt door bewoners geen hulp gevraagd of raken zij verstrikt in bureaucratische logica. Vaak is het ook moeilijk voor de overheid om met deze inwoners in contact te komen.

Met de energietransitie komen we achter de voordeur bij bewoners waar dat niet vanzelfsprekend is, omdat zij zelf geen hulpvraag hebben gedaan bij de gemeente, de woningbouwcorporatie, de particuliere verhuurder of een maatschappelijke instelling. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de expertise van de verschillende partijen die al werken in de wijk en daardoor kennis van de wijk hebben en de bewoners kennen. Belangrijk hierbij zijn continuïteit, herkenbaarheid en zichtbaarheid. Er zijn veel partijen aan de slag in kwetsbare gebieden. Dat is nu ingewikkeld voor bewoners – en professionals. Hoe kun je een integrale aanpak bewerkstelligen waarin de bewoners centraal staat? Kijk specifiek naar de samenhang in de financiële stromen waar de bewoner mee te maken heeft, gericht op maatschappelijke meerwaarde. Gemeenten en corporaties kunnen door goede samenwerking hier veel in betekenen. Dit heeft ook een uitstraling naar andere maatschappelijke partners. Door een maximale koppeling van de energietransitie aan de sociaal/maatschappelijke versterking van de wijk wordt de aanpak zichtbaar en herkenbaar voor bewoners.

Vanuit de energietransitie sluiten we aan bij de binnen het sociaal domein ontwikkelde doorbraakmethode² waarbij de aanpak van huishoudens met een (meervoudige) zorgvraag op individuele basis centraal staat.

2. Naar werk en opleiding

De energietransitie brengt (nieuwe vormen van) werkgelegenheid met zich mee, en vraagt om vakmensen, denk hierbij aan technische beroepen, maar ook om energiecoaches of werk in de circulaire verwerking van afval uit de energietransitie. Dit is een kans om bewoners uit kwetsbare gebieden, zoals jongeren maar ook zij-instromers te stimuleren om mee te doen en vooruit te komen.

Samen met de partners in de energietransitie, de onderwijsinstellingen in de stad en partners in de regionale werkbedrijven willen we kijken hoe we arbeidspotentieel (jongeren, maar ook werkenden en werkzoekenden) in wijken en buurten kunnen motiveren en stimuleren om te kiezen voor een opleiding met toekomstperspectief en om de werkgelegenheid die ontstaat in te vullen. De gevolgen van de coronacrisis maakt de

² Door het Instituut van Publieke Waarden ontwikkelde methode om in het sociale domein als overheid sneller en beter maatwerk te kunnen leveren.

noodzaak hiervoor alleen maar groter. Belangrijk aandachtspunt hierbij is de match tussen vraag en aanbod.

Dit vraagt om een specifieke benadering van deze groepen. Hoe kun je jongeren, werkenden en werkzoekenden verleiden tot een opleiding (of bij- en/of omscholing) of een baan in de energietransitie?

Nu gaat dat vaak nog om een beperkte groep, veelal op vrijwillige basis maar de energietransitie-opgaven vragen meer en meer om betaalde krachten. Vraag is op welke manier de persoonlijke ontwikkelkansen van meer kwetsbare bewoners vergroot kunnen worden.

Een speciale groep betreft jongeren. Opleiding en toeleiding naar werk zijn aantoonbaar effectief in het tegengaan van afglijden naar het criminele circuit. Hierbij kan worden samengewerkt met city-stewards, bureau HALT en wijkcoaches.

In samenwerking met het sociaal domein en werk & inkomen (o.a. participatiecoaches) kan op maat gekeken worden naar de kansen en mogelijkheden van bewoners en kunnen afspraken gemaakt worden om perverse financiële prikkels tegen te gaan. Experimenteerruimte kan hiertoe een stimulans geven.

3. Stimulering particuliere eigenaren

In deze deal gaan we kijken hoe we instrumenten en aanpak voor verschillende (verduurzamings-)opgaven en doelgroepen kunnen verbinden en in de praktijk toetsen in onze wijken. Van belang is een samenhangend stelsel van instrumenten en aanpak, waarbij nadrukkelijk gekeken moet worden naar koppeling van de geldstromen in de wijk. We kijken hierbij zeker ook naar particuliere eigenaren (individueel en in VVE-verband, bewoners en verhuurders).

Veel particuliere eigenaar-bewoners (individueel en in VVE-verband) in kwetsbare gebieden hebben een laag inkomen en een slechte vermogenspositie, wat hun mogelijkheden om deel te nemen aan de energietransitie beperkt. Wij zien daarbij ook het 'gespikkelde bezit'³; voormalig bezit van de woningcorporaties als belangrijke groep. In de betrokken huishoudens is daarbij vaak sprake van (onzichtbare) multiproblematiek. De verwachting is dat de kans op energiearmoede bij deze groep de komende jaren zal toenemen als zij niet kunnen aansluiten bij de energietransitie. Wellicht is deze groep particuliere eigenaren wel de meest kwetsbare groep in de energietransitie.

In de City Deal willen wij innovatieve arrangementen ontwikkelen die gemeenten en woningcorporaties kunnen benutten bij het voor particuliere eigenaren aantrekkelijk maken om te investeren in onderhoud en verduurzaming van hun woning. Hierbij is ook het 'ontzorgen' van particuliere eigenaren belangrijk; veel particuliere eigenaren missen het organiserend vermogen om mee te gaan in de energietransitie. Ook willen we kijken op welke wijze we bewonersinitiatieven kunnen stimuleren en faciliteren om zelf aan de slag te gaan met energie.

De aanwezigheid van verschillende eigendomsvormen in één woonblok is vaak een belemmering voor de aanpak. In de City Deal worden mogelijkheden verkend om tot een gezamenlijke aanpak te komen.

Hierbij zal ook de verbinding gelegd worden met het Volkshuisvestingsfonds, dat als doel heeft bij te dragen aan het verbeteren van de woonkwaliteit en leefbaarheid in een duurzame en veilige woonomgeving.

³ Bij gespikkeld bezit heeft de woningcorporatie in een gebouw of rijtje huizen slecht een deel van de woningen in bezit. Overige woningen zijn particulier bezit.

4. **Met de energietransitie naar een betere openbare ruimte**

De energietransitie in de woongebieden gaat vaak gepaard met ingrepen in de openbare ruimte, bijvoorbeeld bij de aanleg van een warmtenet, de verzwaring van het elektriciteitsnet en de verwijdering van oude gasleidingen.

Deze ingrepen kunnen benut worden om in te zetten op een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving; straten groener en klimaatadaptiever inrichten, meer ruimte voor bewegen en ontmoeting, verkeersveilige inrichting, versterken van de sociale veiligheid. Andersom kunnen ingrepen in de openbare ruimte zoals groot onderhoud worden benut in de koppeling met fysieke ingrepen voor de energietransitie.

Dit vraagt niet alleen om samenwerken en afstemmen tussen verschillende onderdelen van de gemeente, maar ook met de energieleveranciers en andere partijen die gebruik maken van de schaarse ruimte boven- en ondergronds.

Van groot belang is dat bewoners betrokken worden bij plannen voor de inrichting van de openbare ruimte. Alleen dan krijg je plannen met draagvlak, wat weer kan helpen bij draagvlak voor de energietransitie.

De ingrepen die we plannen in de openbare ruimte plannen en vormgeven we zo dat ze bijdragen aan een groenere, schonere en veiliger leefomgeving voor en door de bewoners in kwetsbare gebieden.

Relatie met andere trajecten

Onderleggers voor de City Deal *Energieke wijken, duurzaam en sociaal*, zijn de Rijksprogramma's Agenda Stad, Aardgasvrije Wijken en Leefbaarheid en Veiligheid, inclusief het Volkshuisvestingsfonds.

De partijen in de City Deal zullen in de uitvoering nauw afstemmen met relevante initiatieven en programma's op het gebied van de stedelijke vernieuwing, klimaatakkoord en energietransitie, zoals Regio Deals, Woondeals, het Experimentenprogramma Verduurzaming Kwetsbare Wijken, en het Programma Maatwerk Multiprobleemhuishoudens. Deze relatie met andere initiatieven en programma's zal verder uitgewerkt worden in het werkplan van de City Deal.

Sustainable Development Goals

De City Deal draagt bij aan de Sustainable Development Goals als internationale duurzaamheidsagenda. De City Deal sluit aan op de doelstellingen achter meerdere SDG's, waaronder 3. Goede gezondheid en welzijn, 8. Waardig werk en economische groei, 9. Industrie, innovatie en infrastructuur, 11. Duurzame steden en gemeenschappen.

DEEL 2: Partijen en hun gezamenlijke ambitie

City Deal partijen

1. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw K. Ollongren, hierna te noemen: BZK;
2. de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw I. van Engelshoven; hierna te noemen: OCW;
3. de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de heer D. Wiersma, hierna te noemen: SZW;

partijen genoemd onder 1 tot en met 3 ieder handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan en hierna samen te noemen: de Rijksoverheid;

4. het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Rotterdam, namens deze: de heer B. Kurvers, wethouder Gemeente Rotterdam;
5. het college van burgemeester en wethouders van de gemeente 's-Hertogenbosch, namens deze: de heer M. van der Geld, wethouder, hierna te noemen: Gemeente 's-Hertogenbosch;
6. het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Arnhem, namens deze: mevrouw C. Bouwkamp, wethouder, hierna te noemen: Gemeente Arnhem;
7. het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Groningen, namens deze: de heer Ph. Broeksma, wethouder, hierna te noemen: Gemeente Groningen;
8. het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht, namens deze: mevrouw L. van Hooijdonk, wethouder, hierna te noemen: Gemeente Utrecht;
9. het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Nijmegen, namens deze: mevrouw H. Tiemens, wethouder, hierna te noemen: Gemeente Nijmegen;
10. het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Zeist, namens deze: de heer W. Catsburg, wethouder, en de heer M. Fluitman, wethouder, hierna te noemen: Gemeente Zeist
11. het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Weert, namens deze: mevrouw W. van Eijk, wethouder, hierna te noemen: Gemeente Weert;
12. het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam, namens deze: mevrouw M. van Doorninck, wethouder, hierna te noemen: Gemeente Amsterdam;
13. het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Tilburg, namens deze: de heer O. Dusschooten, wethouder, hierna te noemen: Gemeente Tilburg;

partijen genoemd onder 4 tot en met 13 ieder handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan en hierna samen te noemen: de Gemeenten;

14. het bestuur van de woningcorporatie Wonen Limburg, namens deze de heer G. Peeters, hierna te noemen Wonen Limburg;

15. het bestuur van de woningcorporatie Zayaz, namens deze de heer M. Acharki, hierna te noemen Zayaz;

16. het bestuur van de woningcorporatie Tiwos, namens deze de heer R. Scherpenisse, hierna te noemen Tiwos;

partijen genoemd onder 14 t/m 16 ieder handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan, hierna te noemen: de Woningcorporaties;

17. Platform31, te dezen vertegenwoordigd door de heer H. Karakus, algemeen directeur, hierna te noemen: Platform31;

partij genoemd onder 17, hierna te noemen: de kennisinstellingen en private partijen;

hierna allen tezamen genoemd: Partijen.

Partijen spreken samen de ambitie uit om de krachten te bundelen en komen overeen:

- Een City Deal te sluiten over de wijze waarop door een slimme koppeling van de energietransitie en de aanpak van de sociaal maatschappelijke vraagstukken van bewoners in kwetsbare gebieden de energietransitie versneld kan worden en de leefbaarheid, de veiligheid en de sociaal maatschappelijke positie van de bewoners in die gebieden verbeterd kan worden.
- Zich te committeren aan een driejarig traject van samenwerking, waarin zij verantwoordelijk zijn voor de genoemde doelen en elkaar kunnen aanspreken op voortgang en kwaliteit van de resultaten in relatie tot deze doelstellingen. De Partijen gaan voor 'continuïteit van het publieke belang' en bouwen daarvoor een projectteam dat kan aansturen, rapporteren en faciliteren.
- Actief deel te nemen aan de City Deal en bij te dragen aan activiteiten door concrete cases en proposities in te brengen (zoals beschreven in: Deel 3 afspraken).

Aansluiten nieuwe deelnemers

De deelnemers van de City Deal zijn koplopers maar beslist niet de enige ambitieuze partijen op dit terrein. De Partijen hebben het voortouw genomen voor het maken van afspraken waarvan alle andere spelers in Nederland profijt kunnen hebben. Daarmee is dit ook geen 'closed deal' en is er voor andere geïnteresseerden de mogelijkheid om aan te sluiten. De criteria hiervoor zijn het onderschrijven van de doelstellingen van de City Deal en de bereidheid om mee te investeren met mensen en middelen. Toetreding beperkt zich niet tot (grote) steden. Ook andere gemeenten die zich in de problematiek herkennen en als koploper innovatief met het vraagstuk aan de slag willen, kunnen aansluiten bij deze City Deal. De City Deal is immers een ondernemend netwerk. In principe vindt toetreding plaats met de vaststelling van een nieuw jaarprogramma. Dit is tevens het moment dat Partijen kunnen terugtreden. In de slotbepalingen onder Deel 4 Proces en organisatie staat de procedure tot toetreding van nieuwe partijen beschreven.

DEEL 3: Afspraken

Partijen committeren zich om bij te dragen aan het ontwikkelen van, en experimenteren met een innovatieve aanpak die direct meerwaarde heeft voor de energietransitie en de positie van bewoners in kwetsbare gebieden.

De Partijen bouwen aan een leergemeenschap rondom concrete cases waarin ze innovaties ontwikkelen en toepassen, en leren van elkaar. Rijk en gemeenten spreken uit om waar dit mogelijk is experimenteerruimte te bieden als de praktijk daarom vraagt.

Aan de hand van concrete projecten werken Partijen aan daadwerkelijke realisatie, samen met betrokken professionals. Zij brengen kansen, oplossingen en dilemma's in beeld en spannen zich in om noodzakelijke doorbraken te realiseren.

De lessen en innovaties worden gedeeld (opgeschaald) naar andere partijen. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van inrichtingsprincipes, een handreiking, bouwstenen voor gemeentelijk beleid of een implementatieplan. Ook kan dit via een relatie met het beroeps-, hoger en universitair onderwijs. Tevens wordt aansluiting gezocht bij relevante Partnerschappen van de Europese Agenda Stad om de kracht van het Europees stedennetwerk te benutten en de beste oplossingen en kennis uit te wisselen.

Op deze wijze leveren de betrokken Partijen een schat aan kennis en ervaring die ook kan worden benut voor onderwijs, onderzoek, evaluatie van rijks-, regionaal en lokaal beleid. De Partijen verbinden lokale samenwerkingsverbanden zoals living labs, regionale adaptatiestrategieën of Communities of Practice (COP's) met (inter)nationale kennisontwikkeling.

Inzet en acties partijen

De Rijksoverheid

De Rijksoverheid spant zich in om bestaande of nieuwe versnellingsmogelijkheden, leerpunten of barrières die naar voren komen uit deze City Deal waar wenselijk en mogelijk te agenderen en met een integrale aanpak van Rijk en gemeenten te werken aan oplossingen in regelgeving, regelingen, organisatie en rolopvatting. Knelpunten die een gewenste doorbraak in de weg staan, kunnen worden geagendeerd in een te vormen interdepartementaal doorbraakoverleg.

- **BZK**, namens deze het interbestuurlijk Programma Agenda Stad (DGBRW), zal zich inspannen om de innovatieve oplossingen voor stedelijke vraagstukken die worden ontwikkeld in deze City Deal te versterken en te borgen; deze te verbinden met relevante onderdelen van BZK; met andere Rijkspartijen; en te zorgen voor goede interbestuurlijke verhoudingen met de betrokken medeoverheden. Tevens zal Agenda Stad deze City Deal begeleiden, doorontwikkelen en de eindresultaten delen met andere gemeenten.
- **BZK**, namens deze het interbestuurlijk Programma Aardgasvrije Wijken (DGBRW), zal zich inspannen om de benodigde innovaties in de koppeling van energietransities en de sociale en fysieke opgave in kwetsbare buurten mede te ontwikkelen, expertise in te brengen en de beproefde lessen en ervaringen te delen via het Kennis- en Leerprogramma Aardgasvrije Wijken. In het interbestuurlijk Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) werken de ministeries van BZK en EZK samen met het

Interprovinciaal Overleg (IPO), de Unie van Waterschappen (UvW) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), om gemeenten en betrokken partijen zo goed mogelijk te ondersteunen in de aardgasvrije opgave.

- **BZK**, namens deze het interbestuurlijk Programma Leefbaarheid en Veiligheid stelt zich ten doel te komen tot concrete *handelingsperspectieven* voor een gebiedsgerichte aanpak van leefbaarheids- en veiligheidsvraagstukken. Daar waar gebieden (nog verder) dreigen af te glijden wordt voorgesteld om interdepartementaal en interbestuurlijk de handen ineen te slaan in een gebiedsgerichte meerjarige aanpak, op basis van een brede analyse van de problematiek in een gebied. Het Nationaal Programma Rotterdam Zuid biedt daarvoor inspiratie.
De kennisinfrastructuur van het Programma Leefbaarheid en Veiligheid zal tevens worden benut binnen de City Deal.
- **Het Volkshuisvestingsfonds**, dat als doel heeft bij te dragen aan het verbeteren van de woonkwaliteit en leefbaarheid in een duurzame en veilige woonomgeving. Door middel van herstructurering en noodzakelijke ingrepen in de openbare ruimte kan worden gekomen tot een woningaanbod in kwetsbare gebieden dat beter past bij de woonbehoefte, met een gedifferentieerd woonmilieu, een gedifferentieerde samenstelling en een substantiële verbetering van de energieprestaties van de woningen.
- **OCW** fungeert als aanspreekpunt voor het meedenken over hoe om te gaan met belemmeringen en kansen bij het creëren van een leeromgeving en -curriculum voor jongeren uit kwetsbare wijken, waarbij de inzet is voor deze jongeren een doorlopende leerlijn te creëren en hen op te leiden voor en in te zetten bij werk dat voortkomt uit de energietransitie.
Het programma Sterk beroepsonderwijs, waarin overheid, onderwijs en arbeidsmarktpartijen samenwerken aan het versterken van het beroepsonderwijs, kan hierbij ondersteunen. De feitelijke uitvoering is aan scholen en regionaal bedrijfsleven samen. OCW wijst op de mogelijkheid om bij het Regionaal investeringsfonds mbo (RIF) een subsidieaanvraag in te dienen. Het RIF stimuleert duurzame publiek-private samenwerking (PPS) in het beroepsonderwijs. De minister van OCW steunt lokale initiatieven die zich hiervoor inzetten. In het kader van duurzaam inzetten op om- en bijscholing brengt OCW de mogelijkheden van functiegerichte scholing (door middel van praktijkverklaring, certificaten en diploma's) onder de aandacht om zo in te zetten op structurele verankering in de arbeidsmarktregio's.
Het kabinet heeft geïnvesteerd in de regeling NL Leert Door waardoor er middelen beschikbaar zijn voor ontwikkeladviezen en scholing voor mensen die zich willen heroriënteren op hun arbeidsmarktpositie. Er wordt hiervoor aangehaakt bij bestaande initiatieven.
Tevens wordt door OCW de fysieke verduurzaming en energietransitie van schoolgebouwen en locaties van kennisinstellingen gestimuleerd. Gewezen wordt hierbij op Ruimte OK Kenniscentrum en Greendeal.
- **SZW** is bereid mee te denken met gemeenten over mogelijkheden en het oplossen van knelpunten als zij in deze City Deal de energie transitie in de wijken willen verbinden met participatie, scholing, aanpak van armoede en laaggeletterdheid. SZW kan ook adviseren over de verbinding van de initiatieven in deze City Deal met al lopende landelijke programma's, zodat beide elkaar kunnen versterken.

De gemeenten

De vier eerder genoemde werklijnen zijn gedestilleerd uit de gesprekken die gevoerd zijn met de gemeenten, en worden door alle gemeenten onderschreven. Hieronder staat aangegeven per gemeente op welke werklijnen de primaire focus en inzet gericht zal zijn. Dit wordt verder uitgewerkt in het werkplan dat elk jaar verder wordt aangescherpt.⁴ In het werkplan worden ook de wijken benoemd waar de gemeenten naar aanleiding van de City Deal aan de slag gaan.

De ambitie om de energietransitie te koppelen aan sociaal-economische opgaven is groot en de urgentie wordt door alle gemeenten onderschreven. Het gaat daarbij niet alleen om deze samenwerking te organiseren en concrete kansen te vinden. De uitdaging is groter en kent meer dimensies. De schotten moeten niet alleen tussen de verschillende domeinen worden geslecht, ook moet de samenwerking tussen gemeente en rijksoverheid en met bewoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen worden verbeterd.

Rotterdam

- Rotterdam kijkt integraal naar de kwaliteit van de woningvoorraad en streeft naar een aanpak waarbij woningverbetering en verduurzaming stap-voor-stap met een geen-spijt aanpak worden uitgevoerd. Hierbij moeten de opgaven vanuit achterstallig onderhoud (waaronder asbest en loden leidingen), funderings-problematiek, energietransitie en klimaatadaptatie in samenhang worden beschouwd. De bekostiging van deze opgave is met name voor particuliere eigenaar-bewoners een groot probleem. Een van de vragen daarbij is hoe we omgaan met eigenaren die ooit net een huis konden kopen maar het onderhoud hiervan niet kunnen dragen, laat staan de andere (verduurzamings)-opgaven die op hen afkomen. Een ander vraagstuk speelt bij eigenaar verhuurders. Hoe kunnen we hen laten investeren in de verduurzaming van hun woningen? Rotterdam wil in het kader van de City Deal graag met het Rijk onderzoeken hoe de financiering van de benodigde investeringen in de particuliere sector geborgd kan worden.
- In Rotterdam-Zuid zitten veel kleine VVE's met gemengde eigendomsvormen. Dat maakt besluitvorming over verduurzaming lastig, mede omdat verschillende eigenaren verschillende belangen hebben en omdat verschillende wet- en regelgeving en subsidie- en financieringsmogelijkheden van toepassing zijn. Rotterdam wil met het Rijk onderzoeken welke regelgeving nodig is om de vorming van koepel VVE's te bevorderen. Koepel VVE's zullen de besluitvorming over bijvoorbeeld onderhoud en verduurzamingsmaatregelen vergemakkelijken.
- Rotterdam zet in op de koppeling tussen de energietransitie met werkgelegenheid. Hierbij is het van belang te kijken naar vernieuwende informele onderwijsconcepten, zoals Open Badges.⁵ Hiervoor zijn verspreid over de stad verschillende initiatieven gestart.
- Naast werk en opleiding is gezondheid een belangrijk thema. Door wijken anders in te richten bieden we bewoners ruimte om te recreëren en elkaar (veilig) te

⁴ Het werkplan is een levend document dat door het kernteam van de City Deal wordt bewerkt waarbij ingesprongen wordt op actualiteiten en voortgang van de City Deal.

⁵ Open Badges zijn digitale insignes die laten zien dat iemand bepaalde kennis of vaardigheden beheerst.

ontmoeten.

- Rotterdam wil innovatieve financiële arrangementen verkennen en daarbij graag onderzoeken of maatregelen, regelingen en subsidies slim kunnen worden gekoppeld koppelen om zo businesscases rond kunnen krijgen.
Een andere vraag is of overheidsmiddelen efficiënter kunnen worden ingezet door op een andere manier om te gaan met de geldstromen in de wijk. De gemeente Rotterdam wil dit graag in het kader van deze City Deal onderzoeken. Daarbij is onder andere de vraag hoe verschillende prikkels samenhangen, waarbij het ook gaat om rijkssubsidies en beleid.

's-Hertogenbosch

- 's-Hertogenbosch onderzoekt hoe het werkt; buurtverbetering en verduurzaming in een wijk écht starten bij de bewoners en op die manier de leefbaarheid in wijken verbeteren. Eerst betrokkenheid organiseren in plaats van alleen ophalen van draagvlak. Door de regie bij bewoners te leggen en hen te faciliteren, zodat zij hun woning en buurt naar wens kunnen verbeteren. Deze aanpak geeft invulling aan het stedelijke Duurzaamheidsakkoord dat de Gemeente 's-Hertogenbosch, vier woningcorporaties en het Stedelijk Huurdersplatform in 2018 hebben gesloten.
- 's-Hertogenbosch wil kennis ophalen en instrumenten ontwikkelen die in de hele gemeente ingezet kunnen worden, vooral in wijken met een renovatie- en buurtverbeteringsopgave. Tegelijk met de fysieke aanpak van deze wijken en woningen wordt dan ook samen met welzijns- en zorgorganisaties het wijknetwerk doorontwikkeld. Kortom; een koppeling tussen de aanpak op sociale problematiek en fysieke verbetering van de buurt.
- Een 'Thuis in de Wijk' werkwijze waarin professionals de ruimte krijgen om te doen wat nodig is om tot duurzame oplossingen met bewoners te komen. Om zo de zogenaamde doorbraken op complexe situaties te realiseren. Een integrale buurtaanpak met bewoners als kans om ook de sociale duurzaamheid te versterken. Binnen de City Deal maken zij inzichtelijk wat deze koppeling oplevert en welke knelpunten partijen tegenkomen. Zo kan de aanpak een voorbeeld zijn voor andere wijken, niet alleen binnen 's-Hertogenbosch maar ook (ver) daarbuiten.

Arnhem

- Arnhem wil de energietransitie nadrukkelijk koppelen aan de andere opgaven in de wijk, met name het tegengaan van armoede en het verbeteren van de positie van de kwetsbare inwoners. Arnhem wil de City Deal daarom laden met concrete inspanningen, waarbij een slimme combinatie gemaakt kan worden met andere trajecten zoals de Woondeal en het programma Arnhem-Oost, de beide proeftuinen aardgasvrij (SmartPolder en Elderveld-Noord), de stadsbrede aanpak gericht op het verminderen van energiearmoede, klimaatadaptatie (groenere wijken) en de 'lessons learned' uit de Wijken van de Toekomst. Een integrale benadering inwoners van kwetsbare gebieden is van groot belang. Specifieke aandacht is daarbij voor particuliere woningeigenaren en de verduurzamingsopgave van hun woningen.
- Arnhem wil de energietransitie benutten om de arbeidsmarkt een impuls te geven. De transitie gaat gepaard met grote opgaven voor woningen en bedrijven en nieuwe werkgelegenheid. Via scholing en betrokkenheid van het lokale en regionale MKB wil Arnhem duurzame baankansen creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt alsmede zij- en doorstromers. Hiertoe worden partnerschappen rondom

concrete transitie-opgaven in de wijken verbonden met sociale (wijk)ondernemers, onderwijsinstellingen en partijen zoals het Arbeidsontwikkelbedrijf.

- Arnhem wil graag samen met de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) en Nyenrode Business Universiteit werken aan een innovatie naar een lerende organisatie op 3 niveaus; in de eigen organisatie, in de samenwerking met en door de externe partijen en in het benutten van de ruimte in wet- en regelgeving. Inzicht krijgen in wanneer je als gemeente welke rol neemt is hierbij een belangrijk onderdeel.

Groningen

- Groningen wil inzetten op het deelnemen van particuliere woningeigenaren in kwetsbare wijken aan de energietransitie. De energietransitie kan een impuls zijn in het terugdringen van de energie armoede. Hoe zorgen we ervoor dat ook de particuliere woningeigenaren met een smalle beurs mee kunnen doen aan de energietransitie? Daar zijn financiering en ontzorgen belangrijke elementen in, evenals het stimuleren en faciliteren van bewonersinitiatieven. Groningen wil graag experimenteren met de toepassing van financiële en ontzorgingsinstrumenten. Specifiek aandachtspunt is het 'gespikkeld bezit', en daarbij de samenwerking met de corporaties.
- Groningen zet zich in om de verbinding te maken tussen de energietransitie en het verbeteren van de openbare ruimte. Met name de aanleg van het warmtenet levert concrete kansen op voor meer groen, meer ruimte voor ontmoeten en bewegen, verkeersveiligheid en het afkoppelen van regenwater (klimaatadaptatie). Belangrijk daarbij is dat we de plannen voor de openbare ruimte samen met de mensen die daar wonen maken. Op die manier kan de energietransitie een bijdrage leveren aan een leefbare wijk.
- Voor een succesvolle aanpak in kwetsbare wijken is de verbinding tussen de aanpak van sociale vraagstukken en de energietransitie van belang. Daar wil Groningen op inzetten. Maar dan wel op schaalgrootte van de wijk. Juist daar kun je de goede verbindingen leggen. Dat is maatwerk, en ook per wijk verschillend. Daarbij wil Groningen vanuit de City Deal tegelijkertijd onderzoeken wat vanuit landelijk en stedelijk beleid en instrumenten, regelgeving en/of experimenteerruimte nodig is om maatwerk te kunnen leveren in de wijk. Zo wil Groningen meer werk creëren met de energietransitie voor kwetsbare bewoners in de wijk. Hoe kunnen we vraag en aanbod passend maken en mogelijke belemmeringen wegnemen?

Utrecht

- Utrecht wil experimenteren met de koppeling van de energietransitie met de aanpak van de leefomgeving; groen, veilig en gericht op ontmoeten. Hoe kun je de ingrepen vanuit de energietransitie benutten zodat een gezonde, veilige, duurzame leefomgeving ontstaat waarin meer ruimte voor bewegen en ontmoeten is. Het vinden van een goede samenwerking en afstemming (in werkzaamheden en tijd) tussen gemeentelijke afdelingen en met externe partijen zoals energieleveranciers in de infra-werkzaamheden onder en boven de grond is daarbij een belangrijke zoektocht.
- Utrecht zet in op het interesseren van jongeren en zij-instromers voor een werkplek bij de verduurzaming van woningen. Utrecht wil experimenteren met nieuwe vormen om deze groepen te benaderen en hen op een leuke, interactieve manier laten kennis maken met deze beroepen. Voor zowel jongeren als zij-instromers is dit een

mogelijkheid om mee te doen en vooruit te komen.

Nijmegen

- Nijmegen wil in het kader van een integrale aanpak een model ontwikkelen waarin ingrepen in het openbaar gebied (waaronder die voor de energietransitie) ter versterking van de leefbaarheid van de wijk tussen de gemeentelijke afdelingen worden afgestemd en in gezamenlijkheid integraal worden opgepakt. Ook de inbreng van bewoners rondom de fysieke en sociale thema's gezien vanuit een integrale aanpak zijn hier onderdeel van. Het parallel laten lopen van financiering is een belangrijk onderdeel hierin.
- Nijmegen zet in op het versterken van de positie van kwetsbare bewoners in de buurt. Er zijn veel adressen waar 5 of meer interventies op van toepassing zijn. In samenwerking met de maatschappelijke instellingen wordt gekeken hoe dit aantal verkleind kan worden, hoe bewoners meer zelfredzaam kunnen worden. Hiertoe wordt een samenwerkingsovereenkomst tussen die verschillende partijen opgesteld. Ook de kansen die de energietransitie biedt voor wat betreft werkgelegenheid worden benut om die zelfredzaamheid te vergroten.
- Nijmegen wil onderzoeken hoe draagvlak voor de energietransitie gecreëerd kan worden bij particuliere eigenaren die niet mee kunnen en/of niet mee willen.

Zeist

- Zeist wil met het integrale programma Vollenhove Vooruit de wijk naar een hoger plan tillen, met als insteek een gezondere leefomgeving (sociaal, fysiek, duurzaam, veilig en leefbaar). Het programma koppelt de energietransitie aan de sociale aanpak. In de aanpak in Zeist wordt de doorbraakmethode voor huishoudens met een (meervoudige) zorgvraag gevolgd. Zeist wil ervaringen met deze aanpak delen en leren van anderen welke methoden er zijn voor de aanpak van gedragsverandering.
- Zeist wil onderzoeken hoe draagvlak voor de energietransitie gecreëerd kan worden bij particuliere eigenaren die niet mee kunnen en/of niet mee willen.

Weert

Weert werkt met haar Weerter Routekaart Energietransitie aan een eerlijke, kansrijke en groene samenleving. De energietransitie wordt ingezet om de kloof tussen "arm" en "rijk" te verkleinen. Hiervoor heeft Weert recent een eigen energiefonds in het leven geroepen, waarmee lokale partijen gefaciliteerd worden om volgens de kernwaarden eerlijk, kansrijk en groen projecten te initiëren. Dit is van belang voor de aanpak van de particuliere woningvoorraad in de wijken. De aanpak van 650 portieketagewoningen is gepland via nieuwbouw.

De wijken zijn ingericht op autoverkeer, met brede straten. Je kunt overal komen met de auto. Het doel is met de energietransitie meer ruimte te krijgen voor fietsers en voetgangers in het openbaar gebied, zodat bewoners verleid worden vaker te voet of met de fiets te gaan. Het groen wordt met elkaar verbonden en omgevormd tot gebruiksgroen en hierbij wordt ingespeeld op de vele toevallige ontmoetingen op straat, de buitenruimte als verblijfsruimte. Biodiversiteit en klimaatadaptaties vormen ingrediënten voor de inrichting. Een grote uitdaging is telkens opnieuw passende deelname van bewoners bij de inrichting van hun wijk te organiseren. Passend bij de tijd en ruimte die bewoners hebben, en recht doende aan hun toekomstwensen.

Tilburg

- Gemeente Tilburg wil samen met de partners de aanpak 'dubbel duurzaam' verder uitwerken en ontwikkelen. Het "achter de voordeur" komen is van grote waarde om sociale problemen te signaleren en (vroegtijdig) aan te pakken. De effectiviteit van deze aanpak wordt geëvalueerd. De ervaringen en leerpunten worden in de City Deal gedeeld.
- Tilburg wil onderzoeken of de huidige regelgeving voldoende ruimte biedt om iets te kunnen betekenen voor de huishoudens, die ze 'mee willen laten liften' met het grootschalig onderhoud in de wijk. Individuele indicering zorgt voor hoge kosten. Wellicht kan worden gewerkt met "Populatie gebonden budgetten", gekoppeld aan de wijken waar verduurzaming van de woningen plaatsvindt. Welke regels zijn knellend (lokaal, rijks)? En welke mogelijkheden zijn er om de positie van kwetsbare huishoudens te verbeteren in samenloop met de energietransitie?
- In Tilburg wordt al veel gedaan om bewoners aan een baan, een opleiding en hopelijk een beter toekomstperspectief te helpen. Sinds 2020 fungeert in de Kruidenbuurt een wijk-werk-team, dat mensen uit de wijk koppelt aan banen van bedrijven in de wijk. Met name jongeren enthousiasmeren voor werken in de energietransitie en renovatie is een uitdaging. Hiervoor heeft Tilburg plannen, maar wil ook graag leren van de aanpakken van anderen.
- Voor het stimuleren van verduurzaming door particuliere eigenaren wil Tilburg een koppeling maken tussen de stadsbrede aanpak, de wijkaanpak, de verschillende geldstromen binnen de gemeente en de financieringsmogelijkheden voor particulieren. Hoe kunnen subsidies zo efficiënt mogelijk ingezet worden om bestuurlijke doelen te halen? Er ligt hier een flinke puzzel, waardoor er behoefte is aan een programmatische aanpak. De grote vraag is hoe de minder draagkrachtige bewoners het verduurzamen van de woning in gang zetten én kunnen betalen.
- Tilburg heeft samen met de corporaties en de gemeente Breda een procesaanpak en gebouwgebonden financiering voor spikkelbezit (koop- en huurwoningen door elkaar in een wijk of rijtje woningen) ontwikkeld, die wordt toegepast en waarvan de ervaringen kunnen worden gedeeld in de City Deal. Het meest efficiënt is om alle woningen in een wijk of rijtje woningen tegelijk te verduurzamen. Hoe doe je dat? Is hier dwang of regelgeving nodig of zijn er ook andere opties?

Amsterdam

- Amsterdam wil dat investeringen in het fysieke domein ten goede komen aan de werkgelegenheid en opleidingskansen voor Amsterdammers. Amsterdammers die om wat voor een reden dan ook een afstand tot de arbeidsmarkt hebben of (tijdelijk) werkloos zijn. Daarnaast willen we ook Amsterdammers die wel zelf voorzien in hun inkomen, verleiden om te kiezen voor een baan in de duurzaamheidssectoren. Dit omdat er veel vakkrachten nodig zijn om in Amsterdam de duurzaamheidsambities en de klimaatdoelstellingen te realiseren. Vakkrachten op alle niveaus. De gemeente bouwt, net als andere gemeenten, aan een structuur van publiek-private

samenwerkingen om zij-instroom van jongeren, werkzoekenden en werkenden in de duurzaamheidssectoren te bevorderen. Daartoe experimenteren we met verschillende instrumenten.

- Ongeveer de helft van het woningbezit in Amsterdam zit in VvE's. Er zijn veel VvE's met oplopend achterstallig onderhoud. Deze VvE's lukt het niet om voldoende te sparen om het onderhoud op peil te houden, laat staan te investeren in verduurzaming. De kleinste stijging in de VvE-bijdrage leidt tot woonlastenarmoede. Deze neerwaartse spiraal is lastig te doorbreken. De gemeente Amsterdam wil de energietransitie inzetten als hefboom om achterstallig onderhoud te verhelpen waardoor de woningen weer comfortabeler worden voor bewoners en klaar zijn voor de toekomst (aardgasvrij-ready). Dit doen we door bewoners op verschillende manieren te ondersteunen om zelf regie en verantwoordelijkheid te nemen voor hun woonsituatie. Daartoe zetten we verschillende lokale en landelijke regelingen en projecten in. Daarbij vragen we ons af hoe we zorgen we voor een effectieve en samenhangende aanpak op maat die recht doet aan de complexe opgaven en daarmee ook een voorbeeld is voor de omgeving en schaalbaar is.

De woningcorporaties

Woningcorporaties zijn een vanzelfsprekende partner van gemeenten bij de verschillende opgaven, zowel sociaal als fysiek in de kwetsbare wijken. Drie corporaties hebben aangegeven graag mee te denken en te werken aan de innovaties en ontwikkelingen in deze City Deal. De corporaties, Wonen Limburg, ZAYAZ en TIWOS hebben alle drie veel ervaring met het verbinden van opgaven fysiek en sociaal.

Ook zoekt het kernteam van de City Deal samenwerking met andere partijen zoals energieleveranciers/loketten en sociaalmaatschappelijke instellingen om in gesprek te komen met bewoners. Doel van de samenwerking met zowel de corporaties als andere partijen is een één-loketbenadering van de bewoners.

Kennisinstellingen en private partijen

- Platform31 zet zich in ter ondersteuning van Agenda Stad met betrekking tot de kwartiermakersfase van deze City Deal. Hiernaast draagt zij gedurende de looptijd bij via kennisco-creatie en kennisverspreiding en door inhoudelijke bijdragen aan Community of Practice- en themabijeenkomsten. Ook spant Platform31 zich in om relevante kennis- en leerervaringen vanuit de City Deal verder te verspreiden binnen haar netwerk, onder andere in G4, G40- en M50-verband, en om waar mogelijk / relevant verbindingen te leggen met haar eigen thema's en activiteiten.
- Kennisinstellingen die zijn betrokken bij het Programma Aardgasvrije Wijken en het Programma Leefbaarheid en Veiligheid, dragen bij aan het verspreiden van de uitkomsten van de City Deal.

DEEL 4: Proces en organisatie

Inwerkingtreding en looptijd

Deze City Deal is in werking getreden op 4 maart 2021 na de eerste ondertekening door Partijen en bestaat uit meerdere fasen gedurende de periode tot 31 maart 2024. De fasen zijn:

- Fase 1 (looptijd 6 maanden, tot augustus 2021 opstellen werkplan met uitvoeringstranches, organisatie en versterking van het netwerk.
- Fase 2 (tweede helft 2021 en kalenderjaar 2022) uitvoeren eerste tranche van het werkplan en simultaan extern delen van kennis.
- Fase 3 (kalenderjaar 2023) uitvoeren tweede tranche van het programma en simultaan delen van kennis.
- Fase 4 (eerste 3 maanden 2024) implementatie en opschaling van de resultaten.

De samenwerking tussen de ondergetekenden van de City Deal heeft betrekking op alle fasen.

Monitoring en evaluatie

De voortgang van de City Deal wordt jaarlijks geëvalueerd door de projectleider in samenwerking met het interbestuurlijke programma Agenda Stad. Monitoring van de uitvoering van de City Deal vindt plaats op twee niveaus:

- a) op het niveau van de concrete initiatieven en projecten;
- b) op het niveau van de in Deel 1 genoemde doelen.

Halverwege de looptijd wordt een rapportage opgesteld door de projectleider waarin de eerste inzichten en resultaten worden gedeeld. Hiernaast wordt in de rapportage vooruitgeblikt op de resterende looptijd en welke vervolgstappen genomen moeten worden om de resultaten uit de City Deal te verspreiden en uit te breiden.

Governance

De governance van deze City Deal is als volgt geregeld:

Projectleider en secretaris

De City Deal wordt geleid door een projectleider, die wordt ondersteund door een secretaris. De projectleider wordt aangesteld door Agenda Stad en initiërende Partijen in de voorfase van de City Deal. De projectleider is samen met betrokken partijen verantwoordelijk voor het goed verlopen van de City Deal. Hiernaast draagt de projectleider zorg voor het leggen van verbindingen tussen Partijen, zowel binnen als buiten de Partijen in de City Deal. De projectleider stelt jaarlijks een werkplan, communicatieplan en begroting op die worden vastgesteld in het coalitieoverleg.

Stuurgroep

De stuurgroep bestaat uit DG's en/of directeuren vanuit de Rijksoverheid, burgemeesters en/of wethouders van lokale overheden en bestuurders van overige betrokken partijen. Deze stuurgroep vergadert zo'n één à twee keer per jaar over de voortgang van de City Deal en neemt besluiten over de vervolgstappen. De betrokken bestuurders zijn voorvechters op het thema, denken strategisch mee, openen deuren en bewaken de voortgang van de City Deal.

Kerngroep

In de kerngroep zitten afgevaardigden van Partijen in de City Deal: BZK, beleidsdepartementen, vertegenwoordigers namens een aantal steden en vertegenwoordigers namens een aantal maatschappelijke en private partijen. Dit is een wendbare, gekozen, kleinere groep die besluiten voorbereidt en uitvoerende werkzaamheden bespreekt. In de ambtelijke kerngroep worden betrokken Partijen scherp gehouden en wordt gestuurd op het realiseren van mijlpalen en doelen.

De kerngroep organiseert een aantal uitwisselingsbijeenkomsten per jaar waarin alle Partijen uitgenodigd worden en met elkaar de inspiratie, inzichten en voortgang delen en knelpunten met elkaar uitwisselen en bespreken.

Coalitieoverleg

In het coalitieoverleg (vrij naar: Coalition of the willing and able) zitten vertegenwoordigers vanuit de organisaties van alle deelnemende Partijen aan de City Deal.

Ambassadeurs

Aan de City Deal zijn verschillende ambassadeurs verbonden die gevraagd worden door het kernteam van de City Deal. Zij denken kritisch mee vanuit hun specifieke expertise, ervaring en netwerk op de uitwerking en aanpak van de City Deal en de noodzakelijke innovaties. Ze reflecteren op de casuïstiek van de steden, de beoogde doorbraken en de vraagstelling richting betrokken Partijen. Ze werken mee aan de aanscherping van de bevindingen en lessen tijdens uitvoering van de experimenten en andere mogelijke activiteiten. Over de bekostiging van de ambassadeurs worden afspraken gemaakt vanuit het kernteam van de City Deal.

Financiering

Partijen leveren bijdragen in natura en in financiële middelen. De Partijen maken gemiddeld 2 dagen per maand vrij voor werkzaamheden die voortkomen uit de City Deal. De gemeenten leggen ieder een bedrag van € 10.000 per jaar in.

BZK draagt vanuit het Programma Aardgasvrije Wijken jaarlijks een bedrag van € 50.000 bij.

BZK draagt vanuit het Programma Leefbaarheid en Veiligheid jaarlijks een bedrag van € 50.000 bij.

SZW draagt jaarlijks een bedrag van € 10.000 bij.

OCW draagt bij met inzet in natura en met incidentele financiering uit lopende beleidsprogramma's zoals bijvoorbeeld het Herstelpakket en het RIF.

BZK draagt daarnaast eenmalig €30.000,- bij voor de procesmatige begeleiding en start van de City Deal via het interbestuurlijke programma Agenda Stad.

De overige partijen dragen bij in natura.

Ook spannen alle partijen zich in om indien nodig voor specifieke onderdelen of projecten gezamenlijk extra financiering te organiseren, en kansen te benutten bijvoorbeeld door gezamenlijk (Europese) subsidies aan te vragen.

Communicatie

Communicatie over de voortgang van de City Deal en van de projecten die er deel van uitmaken, is een taak die binnen de City Deal belegd wordt. De projectleider en secretaris stellen een communicatieplan op en zijn verantwoordelijk voor een continue stroom aan communicatie uitingen van de City Deal. Partijen kunnen met in achtneming van de huisstijl vrijelijk communiceren over de projecten van deze City Deal. Het interbestuurlijke programma Agenda Stad van BZK ondersteunt deze City Deal met haar communicatie. Dit gebeurt onder andere via de websites www.agendastad.nl en www.citydealenergiekewijken.nl.

Slotbepalingen

Uitvoering in overeenstemming met Unierecht

De afspraken van deze City Deal worden in overeenstemming met het recht van de Europese Unie uitgevoerd in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technische normen en voorschriften.

Gegevenswisseling

1. De in het kader van (de uitvoering van) deze City Deal uitgewisselde dan wel uit te wisselen informatie is in beginsel openbaar. Indien een Partij verzoekt om geheimhouding zullen de overige Partijen deze informatie in beginsel geheim houden en deze geheel noch gedeeltelijk aan enige derde bekendmaken, behoudens voor zover een verplichting tot openbaarmaking voortvloeit uit de wet, een rechterlijke uitspraak of deze City Deal.
2. Partijen dragen er zorg voor dat concurrentiegevoelige en/of privacy gevoelige informatie uitsluitend wordt gedeeld voor zover dit in overeenstemming is met de relevante internationale, Europese en nationale wettelijke kaders. Zij kunnen hiertoe nadere afspraken vastleggen.

Wijzigingen

1. Elke Partij kan schriftelijk verzoeken deze City Deal te wijzigen. De wijziging behoeft de instemming van alle Partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen 6 weken nadat een Partij het verzoek tot wijzigen heeft kenbaar gemaakt aan de projectleider en secretaris. De projectleider informeert de overige Partijen over de voorgestelde wijziging en vraagt hen om instemming.
3. Nadat alle Partijen aan de projectleider en secretaris kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot wijziging worden de wijziging en de verklaringen tot instemming als bijlage aan deze City Deal gehecht.

Opzegging

1. Elke Partij kan deelname aan de City Deal met inachtneming van een opzegtermijn van 3 maanden schriftelijk opzeggen, indien een zodanige verandering van omstandigheden is opgetreden dat deze City Deal billijkheidshalve op korte termijn behoort te eindigen. De opzegging moet de verandering in omstandigheden vermelden.
2. Wanneer een Partij deelname aan de City Deal opzegt, blijft de deal voor de overige Partijen in stand voor zover de inhoud en de strekking ervan zich daartegen niet verzetten.
3. In geval van beëindiging van de City Deal krachtens opzegging is geen van de Partijen jegens een andere Partij schadeplichtig. De bijdrage aan de basisbegroting dient in het lopende jaar van opzegging te worden voldaan.

Toetreding nieuwe Partijen

1. In overeenstemming met alle Partijen kunnen anderen tijdens de looptijd van de City Deal als nieuwe partijen toetreden tot deze deal.
2. Het schriftelijke verzoek tot toetreding met daarbij de concrete bijdrage aan de City Deal wordt gericht aan de projectleider en de secretaris. De projectleider informeert Partijen en vraagt hen om instemming.
3. Zodra alle Partijen aan de projectleider kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende partij de status van Partij van de City Deal en gelden voor die partij de voor haar uit de deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.
4. Het verzoek tot toetreding en de verklaringen tot instemming worden als bijlagen aan de City Deal gehecht.

Nakoming

Partijen komen overeen dat de nakoming van de afspraken in de City Deal niet in rechte afdwingbaar is.

Counterparts

Deze City Deal kan worden ondertekend door Partijen in verschillende exemplaren, die samengevoegd hetzelfde rechtsgevolg hebben alsof deze City Deal is ondertekend door alle Partijen in één exemplaar.

Citeertitel

Deze City Deal kan worden aangehaald als City Deal Energieke wijken

Inwerkingtreding en looptijd

1. Deze City Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en eindigt op 1 april 2024.
2. Partijen treden uiterlijk twee maanden voor de in het eerste lid genoemde datum in overleg over voorzetting van deze City Deal.

Periodiek overleg

Over de voortgang van de City Deal voeren Partijen periodiek overleg zoals beschreven in het hoofdstuk over de organisatie in deel 3 Afspraken.

Openbaarmaking

1. Deze City Deal wordt net als andere City Deals openbaar worden gemaakt door publicatie in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van deze City Deal.
2. BZK rapporteert over de Agenda Stad, alsmede de hieruit voortvloeiende City Deals naar de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.

City Deal

Energieke wijken,
duurzaam en sociaal

Agenda Stad

Plaats:

Datum:

Organisatie:

Naam:

Handtekening: